

KINH NGHIỆM NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY CÁC HỌC PHẦN Ở MỘT SỐ TRƯỜNG ĐẠI HỌC VÀ BÀI HỌC RÚT RA CHO TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG ĐOÀN

 DƯƠNG THỊ LAN HƯƠNG*

Ngày nhận: 11/2/2024
Ngày phản biện: 15/3/2024
Ngày duyệt đăng: 18/3/2023

Tóm tắt: Dù muốn hay không, thực tiễn toàn cầu hóa đang đặt các loại hình đào tạo, trong đó có đào tạo trong nhà trường những thách thức về đào tạo nguồn nhân lực cao, có khả năng thích ứng với nhu cầu sống và làm việc trong một thế giới luôn luôn thay đổi. Theo đó, cách dạy - học phải luôn sáng tạo để đạt được chất lượng giảng dạy tốt nhất. Bài viết này một lần nữa mang đến cái nhìn kỹ lưỡng hơn về những khái niệm xung quanh chất lượng giảng dạy, đưa ra những kinh nghiệm nâng cao chất lượng giảng dạy các học phần ở trường đại học, cuối cùng rút ra bài học cho Trường Đại học Công đoàn.

Từ khóa: Chất lượng giảng dạy; nâng cao chất lượng giảng dạy; bài học kinh nghiệm.

TEACHING QUALITY, EXPERIENCE IN IMPROVING THE QUALITY OF TEACHING MODULES OF SOME UNIVERSITIES AND LESSONS LEARNED FOR TRADE UNION UNIVERSITY

Abstract: Regardless of whether we want it or not, globalization is imposing various forms of education, including training in universities, to the challenges of training high-quality human resources capable of adapting to the needs of living and working in a constantly changing world. Accordingly, teaching methods must always be creative to achieve the best quality of teaching. This article once again provides a more detailed view of the concepts surrounding teaching quality, presents experiences to improve the quality of teaching of the university, and finally draws lessons for the Trade Union University.

Keywords: Teaching quality; improve the quality of teaching; lesson experience.

1. Đặt vấn đề

Đào tạo con người phát triển toàn diện, chú trọng đến kỹ năng sống, kỹ năng làm việc, thích ứng với sự biến đổi nhanh chóng của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư; coi trọng giáo dục phẩm chất đạo đức, giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, phát huy giá trị đó trong bối cảnh mới, với khát vọng cống hiến, đưa đất nước phát triển. Đây là những quan điểm đã được đề cập trong Đại hội XIII của Đảng, thể hiện quyết tâm cao hơn, quyết liệt hơn để tạo bước đột phá đưa sự nghiệp giáo dục và đào tạo phát triển. Vì vậy, việc nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo nói chung và chất lượng giảng dạy các học phần nói riêng là vấn đề mang tính cấp thiết và là giải pháp để có thể đáp ứng được nhu cầu, thách thức của xã hội hiện đại.

2. Một số khái niệm

2.1. Chất lượng giảng dạy

Hiện nay, khái niệm chất lượng giảng dạy còn có nhiều ý kiến tranh luận. Nếu không định nghĩa được chất lượng giảng dạy là gì thì không thể xác định

được chất lượng giảng dạy. Nếu không xác định được chất lượng giảng dạy, thì không thể nâng cao chất lượng giảng dạy.

Dựa trên sự thống nhất của các quan điểm, ta có thể thấy rằng "Chất lượng giảng dạy là tổng hợp các kiến thức về chuyên môn, nghiệp vụ và thực tiễn; trình độ, kỹ năng, phương pháp giảng dạy và ý thức trách nhiệm của người giảng viên". Chất lượng giảng dạy là một đặc điểm của quá trình giáo dục đánh giá mức độ mà giảng viên có khả năng và hiệu suất trong việc truyền đạt kiến thức và tạo ra môi trường học tập tích cực cho sinh viên. Để đánh giá chất lượng giảng dạy, cần kết hợp nhiều yếu tố như năng lực chuyên môn của giảng viên, phương pháp giảng dạy hiệu quả, tương tác tích cực giữa giảng viên và sinh viên, đồng thời đánh giá công bằng cho quá trình học tập.

2.2. Nâng cao chất lượng giảng dạy đại học

Nâng cao chất lượng giảng dạy đại học là một trong những mục tiêu quan trọng của sự nghiệp

* Trường Đại học Công đoàn

giáo dục và đào tạo, bởi nó ảnh hưởng đến chất lượng nguồn nhân lực, sự phát triển kinh tế - xã hội và hội nhập quốc tế của đất nước. Để nâng cao chất lượng giảng dạy đại học, cần thực hiện một số giải pháp như sau:

Một là, đổi mới nội dung và phương pháp giảng dạy, đáp ứng yêu cầu của thời đại Công nghiệp 4.0, tăng cường kỹ năng thực hành, sáng tạo, tự học và hợp tác của sinh viên.

Hai là, nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức và lối sống của đội ngũ giảng viên đại học, tạo điều kiện cho họ tham gia các hoạt động nghiên cứu khoa học, chuyển giao công nghệ và hợp tác quốc tế.

Ba là, tăng cường kiểm định chất lượng giảng dạy đại học, áp dụng các tiêu chuẩn quốc tế, đảm bảo tính minh bạch, khách quan và công bằng, thúc đẩy sự cạnh tranh và nâng cao uy tín của các cơ sở giáo dục đại học.

Bốn là, phát triển các hình thức đánh giá giảng dạy đại học, như khảo sát ý kiến của sinh viên, quan sát giờ học, đánh giá kết quả học tập, xem xét bằng cấp và kinh nghiệm của giảng viên, v.v., nhằm thu thập thông tin phản hồi, khen thưởng, động viên và khắc phục những hạn chế của giảng viên.

Năm là, tăng cường vai trò của cán bộ quản lý giáo dục đại học, nâng cao năng lực lãnh đạo, quản lý, điều hành và giám sát các hoạt động giảng dạy đại học, tạo môi trường thuận lợi cho giảng viên và sinh viên phát huy tiềm năng và năng lực.

3. Kinh nghiệm nâng cao chất lượng giảng dạy các học phần ở một số trường đại học

Theo Tiến sĩ Timothy B. Brown, giám đốc điều hành Khoa Nghệ thuật và Khoa học - Đại học Harvard, triển vọng về tư duy giáo dục và giá trị của bằng cấp hiện nay đã trải qua sự thay đổi đáng kể. Khái niệm về làm một công việc cả đời đã không còn. Vì vậy, vai trò của giáo dục ngày nay không chỉ là truyền đạt kiến thức mà còn là việc giúp học sinh, sinh viên trang bị những kỹ năng và kiến thức cần thiết để thích ứng với sự biến động và thay đổi không ngừng trong xã hội. Trường Đại học Harvard danh tiếng hàng đầu thế giới tin rằng nội dung chương trình giảng dạy cần liên tục điều chỉnh và cập nhật để "giúp cho người học hiểu được và quản

lý được những thay đổi đang diễn ra trong xã hội". Các giảng viên của Harvard đề cao tính thực tiễn và liên kết với thực tế trong việc truyền đạt kiến thức. Họ áp dụng nhiều phương pháp giảng dạy tương tác, bao gồm thảo luận nhóm, nghiên cứu trường hợp và học tập từ thực tế công việc. Điều này giúp sinh viên phát triển khả năng phân tích, giải quyết vấn đề và áp dụng kiến thức vào thực tế một cách hiệu quả.

Một ví dụ khác là Đại học Stanford, một trong những trường có nền giáo dục được đánh giá tốt nhất thế giới, đặt nhiều nỗ lực vào việc đánh giá kết quả học tập và tiến bộ của sinh viên để nâng cao chất lượng giảng dạy của giảng viên. Trường sử dụng các hình thức đánh giá đa dạng như bài tập, dự án, bài kiểm tra trực tuyến và báo cáo thực tế. Điều này giúp sinh viên được đánh giá đều đặn và liên tục, từ đó tạo động lực và khuyến khích sự tiến bộ trong quá trình học tập. Ngoài ra, Đại học Stanford đã đầu tư vào các hệ thống và công nghệ giáo dục hiện đại như hệ thống quản lý học tập trực tuyến và phân tích dữ liệu học tập để theo dõi và hỗ trợ sinh viên trong quá trình học tập. Hiệu trưởng Đại học Stanford - Mark Terscher-Lewin khẳng định xu thế của thế kỷ 21 là sự kết hợp giữa kiến thức khoa học và công nghệ. Vì vậy, để nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập, sự hỗ trợ đến từ công nghệ là không thể thiếu.

Tại Việt Nam, Đại học Bách khoa Hà Nội cũng đã và đang nâng cao chất lượng đào tạo thông qua hiện đại hóa nội dung, đổi mới phương pháp giảng dạy và cải tiến cơ sở vật chất, chuyển đổi số và quốc tế hóa. Nâng cao chất lượng giảng dạy và nghiên cứu là một ưu tiên quan trọng.

Dự án SAHEP (Dự án nâng cao chất lượng giáo dục đại học) (2019) đã tài trợ 155 triệu đô cho năm trường đại học tham gia, nhằm cải thiện hiệu quả giảng dạy, nghiên cứu và quản trị đại học thông qua việc tăng cường cơ sở vật chất. Dự án tập trung vào việc xây dựng và nâng cấp cơ sở vật chất, bao gồm các phòng làm việc và nghiên cứu khang trang, cùng với trang thiết bị tiên tiến cho 15 phòng thí nghiệm nghiên cứu và 15 phòng thí nghiệm phục vụ đào tạo trong các lĩnh vực như Điện, Điện tử, Cơ điện tử và Khoa học vật liệu [1]. Trong đó, Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội là một trong năm đơn vị thụ hưởng của dự án. Với sự hỗ trợ của Ngân hàng

Thế giới, trường hy vọng quá trình quốc tế hóa sẽ diễn ra nhanh chóng và mạnh mẽ hơn. Đồng thời, trường cũng đặt ra mục tiêu xây dựng nhóm nghiên cứu mạnh và hợp tác với các doanh nghiệp để thúc đẩy đổi mới sáng tạo.

Ngoài ra, Đại học Bách khoa Hà Nội còn tập trung vào việc quốc tế hóa, nâng cao chất lượng đội ngũ giảng dạy và nghiên cứu. Trong những năm gần đây, trường đã đẩy mạnh công tác kiểm định chất lượng, với 63% chương trình đạt kiểm định tiêu chuẩn quốc tế. Đồng thời, các đề án thu hút giảng viên xuất sắc đang công tác trong và ngoài nước được triển khai để nâng cao chất lượng giảng dạy và nghiên cứu. Đổi mới sáng tạo cũng là một trong những lĩnh vực được Đại học Bách khoa Hà Nội chú trọng, với việc xây dựng 34 sản phẩm và giải pháp sáng tạo từ các đề tài nghiên cứu và hợp tác doanh nghiệp. Tầm nhìn của trường về quốc tế hóa và cam kết nâng cao chất lượng đào tạo, nghiên cứu thông qua hợp tác doanh nghiệp và nghiên cứu quốc tế đã nhận được sự ủng hộ và đánh giá tích cực từ phía Ngân hàng Thế giới.

Trường Đại học Kinh tế Quốc dân là một ví dụ tốt trong việc cải thiện các điều kiện nâng cao chất lượng giảng dạy. Trường hiện đang hợp tác toàn diện với nhiều doanh nghiệp lớn trong hầu hết các mặt hoạt động, từ đào tạo, bồi dưỡng, tuyển dụng, kiến tập, thực tập tiếp tục mở rộng tới các hoạt động truyền thông, nghiên cứu và chuyển giao công nghệ. Theo chiến lược phát triển Trường Đại học Kinh tế quốc dân giai đoạn 2021 – 2030, trường sẽ tập trung đầu tư vào hệ thống công nghệ thông tin phục vụ giảng dạy và quản trị đại học theo hướng Đại học thông minh [2]. Đồng thời, tăng cường đầu tư xây dựng hệ thống cơ sở vật chất cần thiết (cơ sở hạ tầng, văn phòng làm việc) để trở thành trung tâm khởi nghiệp sáng tạo lớn của đất nước.

Trường Đại học Thủy lợi cũng là một trong những trường đa ngành, đa nghề. Trường cũng đã rất chú trọng việc nâng cao chất lượng giảng dạy dựa trên các giải pháp như:

Thứ nhất, tăng cường đào tạo cho giảng viên: Trường Đại học Thủy lợi có chương trình đào tạo và huấn luyện thường xuyên cho giảng viên, cung cấp cho họ với những kỹ năng mới nhất trong giảng dạy và công nghệ giáo dục. Minh chứng là việc tổ chức

các khóa huấn luyện hàng tháng hoặc hàng quý và thu hút sự tham gia tích cực từ phía giảng viên.

Thứ hai, thực hiện phản hồi từ sinh viên: Trường thiết lập các hệ thống đánh giá phản hồi từ sinh viên sau mỗi khóa học. Thông qua việc thu thập ý kiến phản hồi từ sinh viên về cách giảng viên giảng dạy, nội dung bài giảng, và cung cấp hỗ trợ, trường có thể điều chỉnh phương pháp giảng dạy để đáp ứng nhu cầu của sinh viên.

Thứ ba, sử dụng công nghệ trong giảng dạy: Trường áp dụng công nghệ giáo dục hiện đại như: phần mềm giảng dạy, video học trực tuyến, và diễn đàn trực tuyến. Các giảng viên sử dụng công nghệ này để tạo ra môi trường học tập tương tác, hấp dẫn hơn cho sinh viên.

Thứ tư, xây dựng môi trường học tập đa dạng: Trường khuyến khích việc sử dụng nhiều phương pháp giảng dạy và hoạt động học tập, bao gồm bài giảng truyền thống, thảo luận nhóm, dự án nghiên cứu, và thực hành trên thực địa. Điều này giúp kích thích sự tương tác và thúc đẩy sự học tập sâu sắc của sinh viên.

Thứ năm, hợp tác với các doanh nghiệp: Trường thiết lập các mối quan hệ với các doanh nghiệp và tổ chức trong ngành thủy lợi để đảm bảo rằng chương trình giảng dạy được thiết kế để đáp ứng nhu cầu thực tế của thị trường lao động. Trường tổ chức các buổi hội thảo và hợp tác trong việc phát triển chương trình học.

Thứ sáu, tạo cơ hội học tập trải nghiệm: Trường cung cấp cho sinh viên các cơ hội học tập trải nghiệm bằng cách tổ chức thực tập, dự án nghiên cứu và các hoạt động ngoại khóa. Việc này giúp sinh viên áp dụng kiến thức học được trong môi trường thực tế và phát triển kỹ năng thực hành.

Kinh nghiệm của một số trường đại học trong và ngoài nước trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy là bài học quý báu cho Trường Đại học Công đoàn.

4. Bài học rút ra cho Trường Đại học Công đoàn trong nâng cao chất lượng giảng dạy các học phần

Từ những kinh nghiệm trên, Trường Đại học Công đoàn có thể học tập và áp dụng vào việc nâng cao chất lượng giảng dạy các học phần. Một số giải pháp Nhà trường có thể thực hiện như sau:

Thứ nhất, Nhà trường cần liên tục cập nhật và điều chỉnh nội dung chương trình giảng dạy để đáp ứng với sự phát triển của ngành nghề và xã hội. Hiện nay, nội dung chương trình giảng dạy các học phần đã được cập nhật và điều chỉnh qua một số lần nhất định. Tuy nhiên, cùng với sự phát triển của công nghệ, kiến thức các ngành nghề trong xã hội cũng thay đổi theo một cách nhanh chóng. Vì vậy, việc cập nhật, điều chỉnh nội dung chương trình giảng dạy cần định kỳ, thường xuyên hơn theo xu hướng mới và yêu cầu của thị trường lao động.

Thứ hai, Nhà trường nên tổ chức các khóa học nâng cao kỹ năng giảng dạy cho giảng viên để họ có thể áp dụng những phương pháp mới và hiệu quả. Phương pháp giảng dạy tương tác là một trong những phương pháp đang được giảng viên các trường áp dụng nhiều. Phương pháp này có thể khuyến khích sinh viên tham gia thảo luận nhóm, nghiên cứu trường hợp và học tập từ thực tế. Đồng thời, giảng viên cần sử dụng các công nghệ giáo dục như: diễn đàn trực tuyến, lớp học ảo hỗ trợ tăng cường sự tương tác giữa sinh viên và giảng viên.

Thứ ba, hệ thống đánh giá giảng dạy được đánh giá, phản hồi liên tục từ sinh viên và đồng nghiệp có tính minh bạch, công bằng. Điều này giúp giảng viên cải thiện hiệu suất giảng dạy. Bên cạnh đó, giảng viên cần thực hiện các hình thức đánh giá đa dạng và liên tục để đánh giá kết quả học tập và sự tiến bộ của sinh viên. Hiện nay, các công cụ công nghệ giáo dục hỗ trợ việc này cũng rất đa dạng như: Google Form, Google Classroom, Microsoft 365,...

Thứ tư, giảng viên và sinh viên cần được khuyến khích tích cực tham gia thực hiện các đề tài nghiên cứu khoa học cấp cơ sở, cấp trên cơ sở; tham gia các hội thảo chuyên đề, các hội nghị khoa học... Đồng thời, Nhà trường cần tạo điều kiện thuận lợi cho giảng viên được áp dụng những sáng kiến, kinh nghiệm, những phát hiện mới vào quá trình giảng dạy.

Thứ năm, Nhà trường cần tăng cường hợp tác với các doanh nghiệp để cung cấp cơ hội thực tập và tương tác thực tế cho sinh viên. Cùng với đó, giảng viên có thể tích hợp các hoạt động thực hành và dự án vào chương trình tại các doanh nghiệp.

Thứ sáu, Nhà trường cần đầu tư vào các hệ thống và công nghệ giáo dục hiện đại để hỗ trợ sinh viên

trong quá trình học tập như: hệ thống quản lý học tập trực tuyến và sử dụng phân tích dữ liệu học tập...

Các giải pháp trên là cơ sở góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy các học phần tại Trường Đại học Công đoàn. Từ đó tạo ra những người học có kiến thức và kỹ năng phù hợp với thế giới ngày nay.

5. Kết luận

Như vậy, trên cơ sở lý thuyết và kinh nghiệm từ một số trường đại học đã phân tích ở trên cho thấy để nâng cao chất lượng giảng dạy, các trường đại học nói chung và Trường Đại học Công đoàn nói riêng cần cập nhật và điều chỉnh nội dung chương trình giảng dạy, tổ chức các khóa học nâng cao kỹ năng giảng dạy cho giảng viên áp dụng những phương pháp mới và hiệu quả, tăng cường hợp tác với các doanh nghiệp, xây dựng hệ thống và lấy ý kiến phản hồi từ người học. Ngoài ra các trường cần đầu tư hệ thống và công nghệ giáo dục hiện đại để hỗ trợ sinh viên trong học tập, khuyến khích sinh viên tham gia nghiên cứu khoa học, sáng kiến kinh nghiệm... Những giải pháp này sẽ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo nói chung và nâng cao chất lượng giảng dạy các học phần nói riêng. Đây là cơ sở để Nhà trường cung cấp được nguồn nhân lực có chất lượng cho xã hội, nâng cao uy tín, khẳng định vị thế trong và ngoài nước. □

Tài liệu tham khảo

1. <https://hust.edu.vn/vi/news/hoat-dong-chung/sahep-cung-bach-khoa-nang-cao-chat-luong-nghien-cuu-giang-day-654601.html>
2. <https://khaothi-dbcldg.edu.vn/vi/gioi-thieu-4047/su-menhtam-nhin-dai-hoc-kinh-te-quoc-dan>
3. Trang chủ trường đại học Thủy Lợi (tlu.edu.vn)
4. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII (2021), Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
5. Phạm Xuân Thanh (2004), *Hai cách tiếp cận trong đánh giá chất lượng giáo dục đại học*, Kỷ yếu Hội thảo "Đảm bảo chất lượng Giáo dục đại học" Đại học Quốc gia Hà Nội.
6. Nguyễn Thị Tuyết (2008), "Tiêu chí đánh giá giảng viên", Tạp chí Khoa học Đại học Quốc gia Hà Nội, (24), tr.131-135.
7. Huy, N. Q. (2020), *Approaches to Higher Education Innovation in the Context of Industrial Revolution 4.0*. VNU Journal of Science: Policy and Management Studies, 36(2).
8. Ngô Thị Thanh Huyền, Nguyễn Hồng Hạnh (2021), *Sách chuyên khảo "Đảm bảo và kiểm định chất lượng giáo dục đại học trong bối cảnh tự chủ đại học: Lý luận và thực tiễn"*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
9. Toland, M. D., & De Ayala, R. J. (2005), "Validity Studies: A Multilevel factor analysis of students' evaluations of teaching", Lincoln, Educational and Psychological Measurement, 65(2), tr.272-296.